

Dušan S. Spasojević за новинску агенцију ope.gr: Православље представља нераскидиву спону између Грчке и Србије

Exclusive Interview of the Serbian Ambassador to Greece Dušan S. Spasojević with Orthodoxia News Agency ope.gr and the journalist Svetlana Levitski.

- Пошто се налазимо у летњој сезони, а поводом вашег сусрета са новом министарком туризма, госпођом Олгом Кефалогјани, желела бих да вас питам да ли су православна поклоничка места у Грчкој привлачна за туристе и коју туристичку дестинацију можете да препоручите.

Имајући у виду да су српски и грчки народ чврсто повезани, између осталог, и заједничком православном вером која чини саставни део наших националних идентитета, сматрам да у обема земљама верски туризам има огроман потенцијал да постане једна од важнијих грана туризма. На првом месту

издвојио бих српски манастир Хиландар на Светој Гори који сваке године посећује велики број верника, а који представља један од стубова српске културе и важних симбола српске историје. Велики број српских туриста посећује и острво Егина на коме се налази манастир Светог Нектарија, свеца надалекопознатог по својим исцелитељским моћима. Манастири на Метеориматакође су једна од дестинација коју српски туристи често обилазе.

Нанедавном састанку са министарком Олгом Кефалојани, за коју знам да има изванредне односе и добру сарадњу са Грчком православном црквом, разговарали смо о промоцији верског туризма у обе земље. Закључили смо да овај вид туризма доприноси не само туризму као таквом, већ и продубљивању односа наших народа путем упознавања са заједничким аспектима наше православне вере и традиције.

- Познато је да Патријарх српски г. Порфирије познавалац грчког језика јер је постдипломске студије завршио на атинском Универзитету. У ствари, он је и докторио на Теолошком факултету у Атини. Колико је то допринело продубљивању односа између два народа?

Традиционално, студенти теологије и млади српски теолози одлучују да своје академско усавршавање наставе у братској Грчкој. Тако је и Патријарх српски г. Порфирије један од оних црквених великодостојника СПЦ који је имао такав развојни пут. Та академска размена несумњиво доприноси још већој блискости и разумевању на једној личној основи између црквених званичника, а у оквиру православља које нас свакако само по себи иницијално уједињује и представља тачку препознавања и спајања два народа.

Патријарх српски г. Порфирије је велики заговорник и заступник потребе даљег учвршћивања и оснаживања традиционално добрих српско-грчких односа, на основу дубоке историјске везе два народа, крунисане не само пријатељским, већ и братским односом грчког и српског народа и њихових држава и цркава.

- Примећујемо да се већ годинама дешавају низ напади на православне Србе на Косову. Видели смо да су у скоријој прошлости постављене препреке посети Патријарха српског г-дина Порфирија светињама српског народа од стране приштинског режима. Да ли верујете да се може пронаћи решење за косовско питање?

Суштина нормализације односа између Београда и Приштине подразумева стварање услова за безбедан и нормалан живот српског становништва на КиМ, као и заштиту православних светиња на КиМ које су својом хиљаду година дугом историјом utkane у суштину бића српског народа где год он живео. Такође, потреба заштите српског народа и православних светиња на КиМ од свакодневних и све интензивнијих напада не би требало да буде императив само за Србију, већ за читаву међународну заједницу и демократска друштва која почивају на владавини права, поштовању верске и културне различитости, негујући и чувајући верску и културну баштину.

Решење за сваки проблем и неслагање постоји, само се поставља питање да ли постоји добра воља да се решење достигне. Како компромис подразумева постизање договора између две стране са супротстављеним ставовима и почетним позицијама, то значи да је за компромис потребан вољни моменат обе стране, а не само једне – у тренутној ситуацији Београда.

Скрнављење православних светиња на КиМ представља напад на читав православни свет, због чега никада не смемо изгубити из вида да је чак 1.300 српских православних манастира и цркава већ деценијама мета напада лажне државе „Косово“.

- Били сте амбасадор Србије и у Турској, од 27. јануара 2011. до 25. јуна 2013. Каква сте искуства стекли током вашег мандата у суседној земљи?

Претходни мандат и године проведене с друге стране Егеја, а нарочито чести и бројни сусрети и разговори са Његовом Све Светошћу Васељенским Патријархом г. Вартоломејем, пружиле су ми могућност за лакше склапање сложеног мозаика међународних односа у источном Средоземљу у чијем се епицентру налазе Грчка и Турска. Међутим, лично искуство није довољно. Анализу актуелног тренутка, као и у сваком другом занату или професији, није могуће поставити без дубљег увида у историју. Познавање историје неопходно је за откривање стварне природе тих односа и правилно постављање према њима. Као и у медицини, где анамнеза има највећи значај у постављању праве дијагнозе, у дипломатији није могуће заузети исправан курс за будућност без дубинског познавања прошлости. Иако не треба да будемо заточеници историје, не смемо да дозволимо да нам се она понавља. Посебно ми, Срби и Грци, када је у питању Турска. Ипак, једна од поука коју бих на основу амбасадорског мандата у Анкари могао са лакоћом да извучем јесте да не постоји „крај историје“. Као и да је утопија поверовати да чланство у истом војно-политичком савезу само по себи доноси мир и стабилност.

- Република Србија је поднела захтев за приступање Европској унији 2009.

године, а преговори о приступању су почели 2014. Међутим, анкета коју је спровело Министарство за европске интеграције Србије 2022. године показала је да европска перспектива више не узбуђује већину становништва Србије. Шта мислите који је разлог за то?

На почетку бих желео да Вас подсетим да је недавно навршена двадесетогодишњица од потписивања Декларације у Солуну којом је пет земаљатзв. Западног Балкана дефинисало приступање ЕУ као свој циљ, а ЕУ заузврат обећала да ће све постати пуноправне чланице. За Србију чланство у ЕУ представља један од кључних стубова политике, а за ових двадесет година учинили смо много како бисмо се приближили том циљу. Уложимо огромне напоре у реформе у свим областима, са циљем усклађивања са стандардима ЕУ. Ипак, не треба потценити чињеницу да је двадесет година огроман временски период, те да се исто тако из године у годину Србији представљају нови датуми у будућности као датуми када би могла да постане део ЕУ. С тим у вези, сматрам да је управо то разлог песимизма у ставовима грађана Србије када је реч о ЕУ. Дефинитивно је дошло до замора и презасићења код људи, а у њиховим очима Србија у оквиру ЕУ делује све даље.

- Поред дипломатије бавите се и писањем. Аутор сте одличне књиге „Грчка: рат за независност, стварање државе и препород нације“. Реците нам колико сте времена посветили на истраживање и писање ове књиге? Да ли се очекује да изађе и још нека ваша књига?

Још од магистарских студија у Лондону, дакле готово двадесет година, пасионирано сам истраживао савремену Грчку и прикупљао грађу о појединим догађајима и личностима који су играли преломну улогу у одређивању токова историје. Време за писање књиге, једном када су се све коцкице сложиле, указало ми се током пандемије корона вируса и строгог карантина који је био на снази. Обележавања двеста година од подизања грчког устанка против вишевековног турског ропства било је само непосредан повод да прво издање књиге буде објављено 2021. године. Дубоки разлози и мотиви за њено писање били су у најмању руку двојаки. Превасходно, давнашња жеља да овом књигом српској читалачкој публици у правом светлу, на основу оригиналне архивске грађе и научно утемељених извора, представим пријатељски грчки народ. Са друге стране, налазила се једна врста интимног немирења са поразном чињеницом да на српском језику до тада није написана ниједна свеобухватна историја савремене Грчке.

ДУШАН СПАСОЈЕВИЋ

ГРЧКА

РАТ ЗА НЕЗАВИСНОСТ,
СТВАРАЊЕ ДРЖАВЕ
И ПРЕПОРОД НАЦИЈЕ

Милоја
ШТАМПА

2. допуњено
издање

Посебно ме радује чињеница да ће једна од најугледнијих атинских издавачких кућа, „Кастањотис“, ове јесени објавити грчко издање моје књиге. Најтежи део посла, превођење са српског на грчки језик, је готов и књига се сада налази у завршним фазама пред објављивање. Предговор књизи писала су два велика грчка историчара – за два српска издања покојни професор Аристетеловог универзитета у Солуну Спирос Сфетаси професор београдског универзитета Милан Ристовић, а за грчко издање његов колега и пријатељ професор Јаковос Михаилидис. Лагао бих када бих Вам рекао да немам позитивну трему и да помало не стрепим од читалачке публике у Грчкој. Нарочито јер пред њу не излазим само као аутор, већ и као српски амбасадор.

- Српски народ се одликује верским осећањима, као и грчки народ. Да ли је православна вера спона између Грчке и Србије?

Кључна и најјача карика српско-грчких односа јесте обострани доживљај међусобне блискости, братства по оружју и пријатељства заснованог на заједничким вредностима, духовним стремљенима и историјском искуству. Ови осећаји подједнаким интензитетом прожимају наша два народа. Та блискост Срба и Грка, коју многи називају „тајанственом везом“, као и несвесна, готово нагонска повезаност, надилази сваки други политички однос и тренутни интерес.

Православље засигурно представља нераскидиву спону између Грчке и Србије и доприноси осећају међусобне блискости, братства и пријатељства. Поред тога, заједничка историја наших народа свакако чини важну окосницу данашњих квалитетних односа. Срби и Грци су увек били „на истој страни историје“ и међусобно се помагали у кључним историјским моментима. Примера ради, пишући књигу о Грчкој, открио сам да су везе између грчког и српског устанка против османског јарма биле далеко дубље него што је то познато просечним познаваоцима историје. Од устаничког доба, па до немиких догађаја крајем двадесетог века, Срби и Грци су увек помагали једни другима у тренуцима када је помоћ била најпотребнија. Наше народе красе заједничке врлине, а надасве храброст, патриотизам, љубав према слободи, као и дух заједништва и друштвене солидарности.

- У вашој књизи, између осталог, помињете велику улогу коју је имала религија у Грчкој револуцији 1821. године и уопште у историји Балкана и Европе. Каква је била тада улога вере, а посебно православља, у односу на данас?

Културолошки корени савремене Грчке не могу бити раздвојени од православља. И данас, на почетку треће деценије 21. века, двеста година после Грчке револуције, православље се и даље сматра главним елементом грчког националног идентитета. То је резултат дуготрајног и сложеног процеса током којег су се национално и верско, као његови саставни делови, повезали.

Вера, историјски гледано, представља основну, праисконску и првобитну линију разграничавања и почетну тачку раслојавања и раздвајања између различитих народа. Као и далеко лакше уочљивију, јаснију, непробојнију линију и непромочљивију баријеру него што су то језик, порекло или неки други саставни елемент једног националног идентитета. Појединац може бити билингвалан или мешовитог порекла, истовремено бити верник више од једне религије једноставно није могуће. Надмоћ религије над језиком и пореклом у процесу изградње нација показала се у историји у много случајева. О претежности православне вере као покретачке снаге грчког покрета за независност сведоче и два изузетно важна документа, сачињена иначе са сасвим супротних становишта према самој Грчкој револуцији. Први је „Обраћање Грцима” Јаниса Каподистријаса, други је проглас „Бори се за веру и отацбину” којим је Александрос Ипсилантис, вођа тајне револуционарне организације Пријатељско друштво, упркос одвраћањима Каподистријаса, подигао грчки устанак. Оба документа недвосмислено указују на нераскидиву везу православља и Грчке.

Не бих се усудио да потценим улогу вере ни у ово наше време. Без обзира на неке помоднеи, дубоко верујем, пролазне трендове. Можда понајбољи и најскорији пример представља препород православља у Црној Гори.

Хвала вам много!

**[Ο Πρέσβης της Σερβίας Ντούσαν Σπασόγιεβιτς στο ore.gr:
Αναπόσπαστο μέρος των серβοελληνικών σχέσεων η κοινή
Ορθόδοξη πίστη](#)**